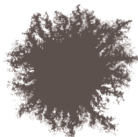
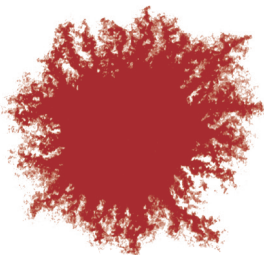
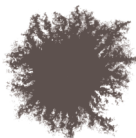
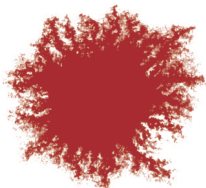
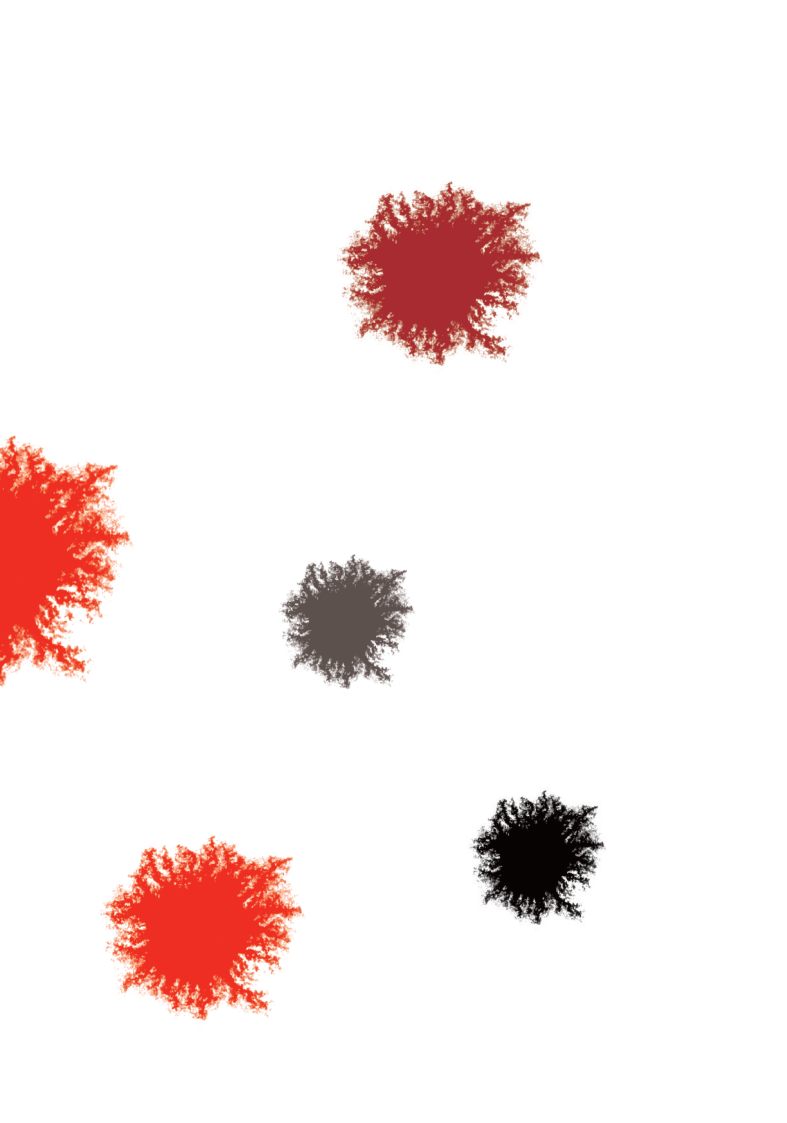

Joan Margarit

**Dilluns
de poesia
a l'Arts
Santa
Mònica**

**Presentació
de D. Sam Abrams**

La vida s'alimenta dels dies generosos

D. Sam Abrams

El recital d'avui, 18 de gener del 2016, representa una autèntica primícia. Joan Margarit ha preparat una magnífica lectura inèdita de «poemes que no recito mai». Aquesta primera sessió del nou cicle de «Dilluns de poesia» tindrà sis blocs temàtics, cinc de dedicats als membres de l'entorn familiar —la dona, Mariona Ribalta i Taltavull, i els fills Joana, Mònica i Carles, respectivament— i un de dedicat als «mestres» del nostre poeta —Joan Maragall, Salvador Espriu i Joan Vinyoli, respectivament.

Amb més de mig segle de carrera poètica, Joan Margarit no ha fet mai un pas en fals. Tot allò que ha fet, fa i presumiblement farà, sempre obeeix a raons profundes. I aquest recital no és cap excepció a la regla general que acabo d'anunciar. La lectura de «poemes que no recito mai» s'ha d'interpretar com una invitació i, alhora, una indicació.

Una invitació a explorar el vast continent de l'obra poètica general de Margarit, que a hores d'ara se'n va tranquil·lament cap al miler de pàgines. El nostre poeta ens convida a endinsar-nos a la seva densa i dilatada producció per descobrir nous racons més enllà de poemes ja tan coneguts i exitosos com «Final de recital», «Els

ulls del retrovisor», «Tors d'Apol·lo arcaic» o «Casa de Misericòrdia». Aquesta invitació es podria entendre com un correctiu d'un tòpic que circula sobre l'obra de Margarit. Segons el parer d'alguns, Margarit és l'autor d'uns quants poemes bons que naufraguen en un mar de poemes més aviat negligibles. La veritat és que Margarit és l'autor d'una quantitat molt elevada de poemes bons, poemes imprescindibles, que se situen en un context necessari de poemes d'alta competència.

I una indicació suau sobre la via d'aproximació i interpretació d'aquesta obra poètica gegantina. Moltes lectores i lectors es queden desconcertats davant del gruixut volum recopilatori *Tots els poemes (1975-2012)*, i no saben com o per on abordar l'obra reunida de Margarit. En aquest recital de «poemes que no recito mai» Margarit ens ofereix dues coordenades essencials, crucials, decisives: l'alteritat i l'autoreferencialitat.

L'obra de Margarit sempre tendeix o s'inclina cap a l'altre, cap als altres, no cap a ell mateix. L'obra de Margarit és una fastuosíssima galeria de personatges que dibuixa un arc que va des de l'entorn familiar fins a un munt de figures anònimes trobades a l'atzar pel poeta en el seu trànsit per la vida, dia a dia, al llarg dels anys. És a partir del fenomen de l'alteritat que ens adonem de la filiació de Margarit amb la modernitat i la seva ferma voluntat de superar els excessos egòlatres del romanticisme. Ara bé, la superació de l'egolatria romàntica va portar un altre problema, el de l'excessiva distància de la impersonalitat proposada per T. S. Eliot com a antídot.

El nostre poeta dóna un altre pas de rosca a la qüestió, aportant-hi una solució d'una gran originalitat i innovació. Ha preservat la intensitat emotiva del romanticisme i el tardoromanticisme i l'ha acoblat a un viu interès d'anar més enllà del clos tancat de la seva pròpia personalitat. D'aquesta manera, Margarit ha vinculat el romanticisme amb la modernitat per potenciar el millor de cadascun dels dos. O, dit d'una altra forma, ha utilitzat el romanticisme contra la modernitat i a l'inrevés, per treure el millor de cadascuna de les dues orientacions estètiques, en principi excloents. Així arribem a tenir les dues marques indelebles de Margarit: calidesa humana fins a l'autenticitat més pura i humanitat extrema fins a la inclusivitat màxima.

Per Margarit l'alteritat és una condició indispensable per a una vida digna i plena. Al poema «L'època generosa», una de les diverses joies que el nostre autor ha inclòs al recital per a la nostra consideració, Margarit ho diu d'una manera immillorable:

«La vida s'alimenta dels dies generosos.

De donar i protegir.

Quan s'ha pogut donar, la mort canvia.»

L'alteritat és el nodriment substancial de la vida humana, de la condició humana. Un gest d'alteritat és un tros de vida guanyat. Per Margarit les relacions familiars són el primer cercle, el més íntim, de l'alteritat. Les relacions familiars són el principi i el prototip de l'alteritat. I l'alteritat familiar consta de dues funcions: «donar», és a dir,

anar més enllà de nosaltres mateixos fins a l'extrem de «protegir» l'altre a base d'arriscar-nos per defensar-lo. El profètic William Blake deia que era un acte «diví» deixar que els interessos d'un altre passin al davant dels nostres.

I l'altra indicació que ens dóna Margarit per mitjà dels «poemes que no recito mai» és l'autoreferencialitat, en aquest cas, encarnada en els darrers poemes dedicats als mestres, Maragall, Espriu i Vinyoli. Margarit és sense cap mena de dubte un dels poetes catalans moderns que més textos ha dedicat a l'art en general –pintura, escultura, música, arquitectura, fotografia– i al seu art, l'art de la paraula. Gairebé gosaria dir que, en el fons, tots els poemes de Margarit són, al capdavant, poemes autoreferencials, és a dir, poemes que versen sobre la problemàtica de l'art: el seu sentit, la seva funció i el seu abast. Margarit ha seguit la gran lliçó de Maragall i ha tancat la separació entre vida i art. L'art forma part de la vida. L'art es nodreix directament de la vida. I l'art torna al teixit mateix de la vida a través de l'experiència transformadora dels lectors i les lectores.

Joan Margarit

Poemes que no recito mai

Dilluns de poesia a l'Arts Santa Mònica

EXCURSIÓ

La joventut: uns ulls que reflecteixen
el demà sense veure'l. La vellesa:
un ja comença a distingir el demà,
i, en canvi, els ulls són un mirall
que no pot reflectir més que el passat.
Seients de fusta d'aquell tren,
anàvem creuant túnels
—un aire humit i negre a la finestra
com d'un nínxol obert.

A l'andana de terra, entre les vies,
ja es podia sentir l'olor del bosc.
La densitat verda dels pins
amb taques de xops grocs i roures vermellosos
era a tocar l'estació, un xalet austríac
en un lloc d'estiueig, conte infantil
d'una llunyana por de balnearis
sense teulada i envaïts pel bosc.
El primer tren,
el sol trencant les boires d'Aiguafreda
a la tardor de l'any seixanta-dos,
en el Dia dels Morts.

No recordar ni una paraula,
només la pell fina d'un guant
i una mà a dins esperant un senyal
com un ocell per sortir al fred.
Bosc de la tardor,
posada en escena de la soledat.
Camí endins, les petites flors

—de noms inútils com *caga-pastor*
o *ull de rata*— eren rastres
de mala poesia entre pinassa rosa.

Devíem explicar-nos les foteses
de vides sense història:
tots els trens creuen, tard o d'hora, un bosc
fins a l'estació que ens sedueix.
Llavors, és com si algú
que mai no hagués llegit un sol poema
fos de sobte capaç d'entendre Hardy.
Som gent civilitzada que ha tingut
el seu Romanticisme;
necessitem els boscos, i a ningú
no preocupa si deixen bon record,
si hi ha una llauna rovellant-se,
o l'esquelet d'un gos,
o la vulgaritat d'un sentiment.
En fer-se fosc a les andanes,
sense cap gran esforç l'estació
torna a impregnar-se de melancolia.

Ens hauríem hagut de quedar sols
i haver-ho imaginat? Què seríem avui?
No és el millor haver-nos conegut
en aquest escenari íntim i estrany?
Pot passar encara que una nit desvetlli,
en fregar-nos un flanc, aquella calidesa?
Fóra una llàstima no haver sentit,
ni haver vist als ulls el color de l'enyor,
no poder entendre la complicitat
del teu cos adormit.

No haver patit esperant l'alba.
Seria llàstima no haver escoltat
tanta música en tardes de diumenge
per evocar les tardes
que mai no haurien existit.
Fóra una llàstima no haver sentit
unes connexions tan delicades
entre sopar tots dos sols a la cuina
i els versos de Ronsard.
Fóra una llàstima no haver sentit
refredar-se les llàgrimes al rostre
mentre s'intenta retirar paraules.
I no haver escoltat mai caure la pluja,
tan semblant a la gelosia,
buscant un camí esborrat pel fang.
Potser no és més que manca d'esperança
ser atrapats per la vida quotidiana,
on ens ferim per defensar-nos?

Si poguéssim posar els peus, d'un a un,
a l'empremta de tots els nostres passos,
no aniríem, per força, on ara som:
aquests camins també depenen
de camins que els travessen, que el record desconeix.
L'amor no és el mateix ni repetint-lo
de forma obsessiva,
com trenquen les onades a la nit.

D'Estació de França, 1999

QUADRES D'UNA EXPOSICIÓ

Tu i jo sempre hem tornat junts a París.
L'Estació de França queda enrere
—uns ferros dins la nit— com el passat.
És blavosa la lluna vista des del tren,
la lluna feta de records de l'ombra,
com, per a mi, el París de fa trenta anys
en els teus ulls

—vull dir els d'aquella noia:
literatura, exili, la cançó francesa.
Érem joves, buscàvem les ciutats
plujoses amb mansardes de pissarra,
les ciutats sota zero de grans guerres
i grans poetes. Ens feien sentir herois,
polítics, cultes,
perseguidors d'una literatura
que s'ha acabat per sempre. Sartre dorm
en la grisa tardor de Montparnasse,
a prop de Baudelaire, les flors marcides
i una nota d'agenda d'una desconeguda,
lletra mig esborrada per la pluja.
Ara podem entendre aquest verd fosc
dels racons més ombrívols de Cézanne
i la plujosa llum de Montparnasse
sota els alts castanyers de branques nues,
on Simone de Beauvoir,
com tots els de llavors, també dorm, ja,
en l'exposició de quadres d'ombra.

Tu i jo sempre hem tornat junts a París.
I ara que de Cézanne ja fa cent anys,
què significa per a ell el quadre
del pont, que tant t'estimes?
Ara mirem en una sala càlida
el drap blanc on rodolen pomes roges,
verdes, blaves: la nostra joventut.
Tots els paisatges d'aquest verd lluent,
què són dins la seva ombra sense quadres?
Amb la mirada malva dels *joueurs de cartes*
i amb aquells negres ulls desconfiats
dels seus autoretrats,
Cézanne va mirar un dia aquest llac verd
profundíssim de fosca
que mirem entre quadres i murmuris
sota els llums tènues del Grand Palais:
una dona de cinquanta anys
i un home de seixanta
busquen noves nostàlgies.
Tornem al metro que, sense adonar-nos-en,
ha anat modernitzant els vells vagons.
Ja és difícil sentir Leo Ferré,
però encara és la pluja de París.
En un petit hotel de nom terrible
—Hôtel de l'Avenir—
vora la fosca, gran com un Cézanne,
dels jardins verd obscur del Luxembourg,
una nit de novembre del noranta-cinc,
escric aquest poema.

D'Estació de França, 1999

NOCES D'OR

Dona que enamores
amb una passió de cabells blancs el temps
i que mantens la teva pulcritud
freda de blau d'hivern.

L'amor és ara aquesta intel·ligència
d'una mirada eròtica i amable
que ja no necessita mentir més.

Del pati a nord que acaba sent la vida,
n'has fet aquest jardí.

Íntima Venus meva,
silenciosa sensualitat
de la força que té el nostre record.

Només el sexe escalfa.

Hi ha llàgrimes que són les més ben protegides.
Llops i voltors les guarden.

NIT FOSCA AL CARRER BALMES

Acomplerts amenaces i temors,
—tots els carrers duen ja a la vellesa—
passo davant la clínica on vas néixer,
ja fa vint-i-sis anys, una nit fosca
ferida per la llum d'un passadís.
Aquí vas arribar, petita i indefensa,
a la platja suau del teu somriure,
a les dificultats de la paraula,
a les escoles que no et van voler,
als cansaments dels ossos, a la calma
aparent i cruel dels passadissos
que vigilen callades bates blanques
amb freda remor d'àngels.
Polzes torçats, el nas com bec d'ocell,
les ratlles de les mans desordenades:
la nostra fesomia i també la de la síndrome,
com si hi hagués hagut una altra mare
desconeguda oculta al jardí.
Lluny de la intel·ligència, de la bellesa;
ara només importa la bondat,
la resta són qüestions d'un món inhòspit
del qual ens és difícil ocultar-nos
en rars trajectes de felicitat.

Torno a aquell jardí fosc que contemplava
des de la màquina de fer cafè,
única companyia d'aquelles matinades.
Torno a la culpa i al remordiment,
vells camps de runes que travesso encara:

les mans es van negar
a fer el que jo volia. Com respecto
la lucidesa de les meves mans,
que es tornen contra mi
i m'agafen pel coll a la vellesa,
obligant-me a mirar cap al matí
on just et vas salvar
amb la teva tendresa fent-me front.
Vell malentès de la felicitat,
i el món a l'entorn, ni amic ni enemic:
contemplo la gentada pels carrers,
les obres, els despatxos, indagant
sobre les llàgrimes perdudes.

Tu eres la flor, nosaltres el brancatge,
per això el cop de vent, en desfullar-te,
ens feia quedar nus, oscil·lant de dolor.
Encara et protegeixo i, en passar
vora el jardí, tan fosc, d'aquell estiu,
m'hi aboco i torno a veure aquella feble
llum de la màquina de fer cafè.
Vint-i-sis anys. I sé que sóc feliç
i que he tingut la vida que em mereixo.
Mai no podria ser res més
que fos diferent d'ella, atzar i foc.
Atzar per a la vida, foc
per a la mort, per no tenir ni tomba.

D'Estació de França, 1999

TXAIKOVSKI

No et suïcidis mai. Mira l'obscuritat:
no pots saber qui et vol donar la mà.
Te'n recordes, l'hivern de llum als vidres
i la complicitat d'aquella música?
Escolto la *Patètica* i em veig
desitjant que la mort de la Joana
ens tornés l'ordre i la felicitat
que crèiem –quan va néixer– haver perdut.
El meu amor, Joana, la tendresa
que volia matar com els infants
de les tragèdies, infants culpables
d'amenaçar el demà dels assassins.
Les meves mans, com les vaig aturar?
Escolto la *Patètica* vençut pel temps i per l'amor.
Tinc els seus ulls –qui us ha inventat, mirades?–
els ulls que no han tingut mai les estàtues
de marbre blanc de Fídies. Els ulls,
que ja m'han perdonat, de la Joana.

D'*Aiguaforts*, 1995

SUITE

S'ha llevat aviat i està assegut
a la sala d'estar. Encara és fosc.
Recorda quan aquí el Lluís Claret
va tocar per als tres, ell i elles dues,
que l'escoltaven des d'aquest sofà
on ara espera que comenci l'alba.
Com si en un port sonés una sirena,
el *cello* es despedia de la noia
amb la segona *Suite* de Bach.

La teva mare i jo ens anem fent vells,
però això no caldrà que ho vegis mai,
diu l'home mentre mira cap al pati.
Ja canta algun ocell quan ha posat,
tocada pel Lluís, aquella peça,
i ha tornat a sentir damunt del pit
el pes suau del cap de la Joana.
Ara, quan ja comença a clarejar,
generosa, ha tornat
en la *Suite per a cello* –la segona–,
que és per on entra, des que és morta, a casa.

De *Casa de Misericòrdia*, 2007

TARDA DE PLUJA AL PATI

Ara que sóc com una pala vella,
rovellada i encara traient terra,
podries reconèixer en mi aquell pare jove?
L'obscuritat, Joana. Faig les paus amb la fosca
perquè, des que tu hi ets, és també casa.
Assegut sota el porxo, aixoplugat,
parlo amb tu escoltant com cau la pluja.
Sota els llampecs, sentint la cordial
i cavernosa veu de la tempesta,
per dos llocs diferents sortim al pati.
L'Univers, sense cap religió,
que ens engoleix i escup també és aquí,
on llises i blavoses aspidistres,
embolcallen un bust de marbre clàssic
d'un jardí saquejat durant la guerra.
En el so humil amb què la pluja cau
hi ha l'origen remot de les paraules.
Si em veiessis, ja vell, escoltar altra vegada
aquells ocells cantant vora el taüt en flor.
Si em veiessis, Joana, abocar-me a l'absència
com quan d'infant, en trobar un pou,
sempre m'hi abocava
per cridar a la fondària de l'aigua.
Parlem en el serè verd de les hores
que amb el teu nom tremolen en la pluja,
Joana, convertida en el meu cant.

De Des d'on tornar a estimar, 2014

ENCONTRE A MÈXIC

Potser per retrobar-se cal estar
a milers de kilòmetres de casa.
Ara parlem en aquest vell convent
transformat en hotel: hi ha encara als ulls
de la dona la por d'aquella nena.
Són secrets de família,
els monstres d'aquells contes de la infància.
Un conte que no vam saber explicar-li,
o un conte que no va voler sentir.
La vida és feta d'una sola por
i moltes covardies,
i, doncs, per retrobar-se, cal estar
a milers de kilòmetres de casa.
Tot s'allunya: també aquesta ciutat.
Tornaré, diu la veu darrere meu
dins l'autocar, sortint per un suburbi
de tallers d'automòbil i barraques.
Ha de ser una veu jove per dir això,
perquè jo mai no tornaré a Morelia.

NO OBLIDIS

Mai no he vist una clínica més fosca
que aquella casa antiga amb un jardí
de desolats verds grisos al capvespre.
Érem amb tu: la mare
vora el teu llit a l'habitació
i jo en una saleta amb el metge,
com si l'estança fos altra vegada
d'una casa i nosaltres les visites.
Tota la nit parlant de medicina
i càlcul d'estructures, vigilant
una lluna lentíssima i difícil
que mentre et feia empal·lidir
amb crueltat et deia: *deixa ja de jugar*.
Avui, distanciada i a vegades
sense saber qui hi ha, de veritat,
plorant per tu, no oblidis.

De *Es perd el senyal*, 2012

AMOR I SUPERVIVÈNCIA

Destruït el passat, sempre intentem
reconstruir-lo, com a un casalot.
Però no hi viu ningú. No hi ha ni la litúrgia
que té de matinada l'autopista.
Comprenc ja poques coses d'aquells dies.
Queden els resultats. Durs a vegades.
Una casa de nines i l'escalf
que ocultaven la teva soledat.
Ferides lletges sota benes blanques.
Camino sota llunes impecables
que van lluir en la teva infància,
sento un ordre de contes d'adormir-te.
Penso en la dignitat d'aquella nena
deixant a la germana –tant més feble–
el seu lloc de princesa. No hi ha errors
que puguin arribar sense adonar-nos-en
tan lluny com els comesos amb la infància.
Si no sabessis quin amor sóc jo
i si jo no sabés l'amor que ets tu
és que hauríem perdut la nostra estrella.
Encara que ja fa molts anys que ignoro
les teves pors, les teves esperances
quan ets sola a la cambra d'un hotel,
i que no sabré mai quins dels meus rostres
escolliràs un dia en recordar-me,
de sobte sento que hem sobreviscut,
sense carícies, a un abandonó.

De Misteriosament feliç, 2008

INFANT ADOPTAT

Tots hi venim, de lluny, tant com el vent,
i són plens els carrers i les finestres
de missatges perduts.

Un deixa tantes portes tancades al darrere
i s'esborren tants rumbos. I cada albada
és com si s'encengués una altra llum
a les estances de la claredat
on jo sóc el teu pare i tu el meu fill.
Tots hi venim, de lluny, tant com el vent.

De Restes d'aquell naufragi, 1975-1986

FILL A L'HIVERN

El tren va deturar-se abans de l'alba
a la deserta estació.
Vam caminar sentint l'aire gelat
per uns foscos carrers sense ningú
fins que el primer cafè va obrir els seus llums.
Allí vam esperar que fos de dia
i que ens obrissin la Maternitat.
En una matinada vam ser rics:
encara podem veure dintre nostre
com surt el sol entre carrers estrets
i els bressols en filera a la penombra.
Avui aquell infant
és un músic de jazz. Mentre l'escolto

tocant el saxo a un club de Ciutat Vella,
al fons de l'escenari s'il·luminen
els vidres entelats d'un tren nocturn
o d'un cafè de l'alba: la llum tènue
que es manté encesa allí on va començar
tímidament el nostre amor per ell.

D'Estació de França, 1999

JAZZ

Una nit vàrem dur-lo amb nosaltres
al seu primer concert.
S'estava tan quiet entre tu i jo.
La llum dels focus va deixar tot sols
el saxo i el piano. Dins l'ombra, en els ulls tímids
tenia el centelleig dels instruments.
La raó més profunda de la música
l'abrigarà de la desemparança.
Li quedarà l'escalf de la germana morta.
La nostra companyia. En qualsevol concert.

De Es perd el senyal, 2012

L'ÈPOCA GENEROSA

Nostres com les cançons que fan plorar
són aquells dies.

Van ser la veritat de quan es feia fosc
amb somriures, banyant les criatures.

El cansament alegre del sopar.

Les cares que mai més

no han tornat com llavors a confiar-se.

La vida s'alimenta dels dies generosos.

De donar i protegir.

Quan s'ha pogut donar, la mort canvia.

De Des d'on tornar a estimar, 2014

JOAN MARAGALL

Els vells constructors, en el mur de façana,
deixaven uns carreus
sobresortint cap al solar veí
perquè, en edificar-hi, ambdues cases
quedessin ben travades. Maragall
va deixar aquests carreus a la seva obra
perquè hi poguéssim agafar la nostra.
Amb una intel·ligència civil,
enraonada i culta, m'ha ensenyat
que un bon poema és sempre compassiu.
Que la compassió és imprescindible
per a una dignitat
que cap poeta català fins ara
no ha pogut assolir com Maragall.

De Es perd el senyal, 2012

SINERÀRIA

Al Josep Faulí

Tornant del cementiri s'ha fet fosc
i m'he aturat a prendre un aiguardent
en un bar on algú crida en castellà.
Els rials tenen brut el fang
i ja no es parla de vostè.
Hem viscut atrapats, com en un cep per a llops,
en una poesia d'homes sols
acovardits pel sexe i la pobresa,

en un país petit i perillós
—un escurçó per pàtria.
Per intentar salvar-me,
l'ombra del guardià que vostè va dur a dins
camina al meu costat.
Però el mar de Sinera és tan llòbrec
com els meus pensaments,
i la nit d'aquest país
és com un jutge amb toga negra.

D'*Aiguaforts*, 1995

GABRIEL FERRATER

Hivern de mil nou-cents cinquanta-vuit,
un capvespre al carrer de la Canuda.
Encara no beu sol. S'apropa el temps
de compondre el *Poema inacabat*,
que jo hauré traduït passats trenta anys.
Parla en una aula freda: mentre s'inventa Foix,
una noia és amb ell, silenciosa,
els cabells llargs, cenyida amb jersei negre.
A Les dones i els dies aquest rostre
sempre el retrobaré en algun poema.
Serà el demà sense ell, el meu demà,
des d'on estimaré i odiaré
el jove vell substituït pel mite
construït amb alguna veritat
i la cendra de tantes elegies.

D'*Edat roja*, 1990

COMENTARI DE TEXT

No hi havia a València dos amants com nosaltres
Vicent A. Estellés: *Els amants*

I tant que n'hi havia d'amants així a València.
I a tot arreu del món. Jo també me'n recordo.
És difícil de dir si és tan meravellós
de jove rodolar tot el dia per terra
i després passar els anys enyorant la batalla.
La vida no és assumpte ni còmode ni càlid.
És més aviat seca i del tot impersonal:
una combustió que es pot confondre amb llum.
No sé si hi ha res més. El que sé és que, si hi és,
passa per Bécquer, Larkin, Petrarca, gent així.
I –amb això estem d'acord– tampoc serà gran cosa.
Vicent, com et recordo, egocèntric, pendent
de malalties, xacres, mesclant procacitats
amb cites d'Ausiàs March.
De fet era un intent mental de rebolcar-te.
Just el que també fan Bécquer, Petrarca i Larkin.
I tu amb el teu poema, bo si trec l'últim vers.
Vivim sempre del sexe. Sort en tenim tothom
de desitjar-lo, fer-lo, també de recordar-lo,
lamentar haver-lo fet, i lamentar-se en perdre'l.
El sexe i la paraula. La soledat del món.

De Misteriosament feliç, 2008

EL CALLAT

Va ser un poeta astut
que, fins i tot duent tan males cartes,
les va saber jugar
i va escriure els poemes que va escriure.
En passar per davant d'on vivia, recordo
l'escala amb el replà que va cantar.
Sempre em commou entendre
el perquè dels poemes que mai no va compondre.
És on van començar els que jo he escrit.
La poesia és una conseqüència
d'alguna cosa que no ha existit mai.
M'he mirat al mirall de Joan Vinyoli
i sé com s'ho va fer
per trobar un lloc des d'on tornar a estimar.

De *Des d'on tornar a estimar*, 2014

J. A. G. H.

T'imagino amb el vas de vi aspre
en el poblatxo des d'on vas escriure'm
l'última carta. Dic a poc a poc:
Hice una inmensa finta y viví veinte años.
L'únic vers teu que recordo
d'aquelles nits en el Cafè de l'Òpera.
Vaig pensar sempre que, dels dos,
series tu el poeta, un Baudelaire
ressec d'Extremadura.

Amic, extraviat fa tant de temps,
una veu al telèfon que a vegades
sorgia de les velles esperances.
De sobte sé que els dos som un de sol.
Que s'ha aturat la sinya
del poema funest, que no acabaves mai.

De Es perd el senyal, 2012

FILÒSOF EN LA NIT

Quan la matinada negra de Madrid
és, al carrer O'Donnell, darrere dels vidres,
reposo el meu cap a la teva absència.
He obert la *Ilíada*. Apol·lo Emprenyat
passa com la nit i, al ritme del pas,
ressonen les fletxes del carcaix de coure.
Sento el teu lloc fred que ningú no ocupa.
Despullant-me, parlo sempre com si hi fossis:
un costum dels dies primers sense tu.
El mirall del bany, sense els teus flascons,
només reflecteix com m'he anat fent gran.
Plego bé la roba i em poso el pijama
amb la bata grisa ben lligada al cos,
i les sabatilles als peus nus de vell.
Estimo l'absència teva al meu costat,
sempre més propera quan torno a la *Ilíada*,
com si t'acostés el llunyà ressò
de la veritat des d'aquella platja.

La teva ombra i jo hem pujat la noia
i els dos nois: ahir justament vaig rebre
carta del més gran. Quasi no et recorden.
Sóc el seu Homer de la nostra Ilíada.
Lluny d'aquell mar tebi de rambles amb plàtans
on vàrem trobar-nos, encara no puc
sentir més Helena dins de mi que tu.
I és proper el passat. Com el vent als arbres
negres del Retiro davant del meu pis.
Espanta l'aspecte, vestit de guerrer,
d'Hèctor al seu fill. La nit l'ha creuada
el desesperat soroll d'una moto.
També jo amb el bronze de la soledat
als nostres infants potser els feia por.

La fotografia teva, amb un to sèpia,
és damunt la taula, perduda entre els llibres:
jove llunyania d'un somriure trist.
Aqueus i troians, com un mar picat
d'escuts i de cascs, de llances de fusta
amb puntes de bronze, s'asseuen a terra
vora el mar de tarda que brama a la platja.
Però em sento absent: mentre Aiante es llança
contra l'escut d'Hèctor, recordo el mar nostre,
verge com a Troia, de la Costa Brava
en els anys seixanta. obro el finestral.
Avui viuen lluny la filla i els fills.
Són més grans que tu: vas partir tan jove.
Penso, melancòlic, que ara es deu estar
fent fosc a Xicago. I és de matinada
a Berlín i als verds afores de Londres.

I a tu no t'esperen més albes que aquestes
que surten de nit entre les paraules.

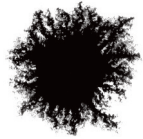
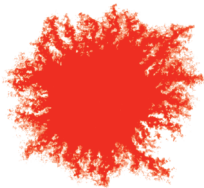
Mentre les fogueres assetgen les naus
tinc mals pensaments, com la mar negrosa
que aboca algues fosques a la sorra molla.
Passa com si els déus d'Homer fossin certs.
Fa tants anys: tu, morta; jo, anant-me fent vell
tot sol amb la Ilíada. Però allí a la platja,
entre dos combats, mentre les estrelles
fan més negre el cel, tu dorms, com Helena,
aquí al meu costat, a la teva fosca.
Pesen les parpelles com el casc de bronze
d'un guerrer cansat que va recordant
Pedralbes i el cel tan blau de la tarda
en la primavera d'aquella ciutat.
Prim com la ideal línia d'Euclides
és el territori mític de la Ilíada
que estem llegint junts –tu a la meva vida,
jo a la teva mort. Em surt el filòsof
quan veig com Aquil·les ha triat la glòria
en lloc de la vida. L'ètica comença:
ja és a la Ilíada la noble i antiga
l·liçó del dolor, quan Hèctor i els seus
arriben a sang davant les barcases.
Sempre hi ha un Aquil·les que espera a la fosca.
Penso que l'absència –com l'aigua del riu
trempava les armes– m'ha forjat més dur.
Cadascú ha sentit a la seva Ilíada
com les armes xoquen contra els elms lluents
i els crits horrorosos dels grecs entre el foc

defensant les barques. Alcàtoo a terra:
la llança que vibra –clavada al seu cor–
amb l'últim batec. Tu seràs la llança
que tremoli a l'últim desig del meu cos.
Fugen carros buits per tota la platja,
i la lleu remor que fa, en passar, un full,
és com una dèbil presència teva.
Mentrestant, als vidres, l'horitzó del parc
comença a aclarir-se, com si resplendissin
rere els arbres negres les armes d'Aquil·les.

Com t'he buscat sempre. I quantes vegades
he desembarcat, només per un llum,
en costes abruptes. Obro la finestra
i em crida l'albada dels ocells del parc.
La dura vellesa posa a la mirada
una llarga platja com les de la Ilíada.
Mercant rovellat, davant d'un gran port
fendiré les aigües pudentes on volen
milers de gavines, buscant una immòbil
dona solitària que espera a la dàrsena.
Avui que la proa s'enfonsa cansada
i que el navegant no hi veu bé de lluny,
la costa s'esborra. Mirant les onades,
recordo els teus ulls amb llum de capvespre
i, somrient, penso que, grisa i romàntica,
et duc al vaixell de ferro de l'ànima.

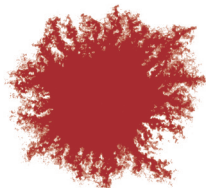
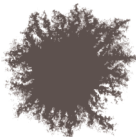
D'Estació de França, 1999

Aquesta selecció de poemes
de Joan Margarit
es publica el 18 de gener de 2016
amb motiu del recital del poeta
dins el cicle Dilluns de poesia
a l'Arts Santa Mònica, Barcelona.

**Dilluns de poesia
a l'Arts Santa Mònica
2016**

**Totes les sessions tindran lloc
al claustre de l'Arts Santa Mònica
els dilluns a les 19 h**

Arts Santa Mònica

Centre de la creativitat

La Rambla 7 08002 Barcelona

T 935 671 110

artssantamonica.gencat.cat

Entrada lliure

Mitjans col·laboradors:

ara.cat

NÚVOL

Col·laboren:

PEN
català

AELC

ASSOCIACIÓ D'ESCRIPTORES
EN LLENGUA CATALANA

Organitzen:

Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

SANTAMÒNICA